

ДІАЛЕКТИКА ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*І. В. Копитова, к. е. н., доцент
Житомирський національний агроєкологічний університет*

Розкрито взаємодію процесів глобалізації і регіоналізації та їх вплив на соціально-економічний розвиток України й інших держав. Визначено місце технологічної підсистеми вітчизняного господарства та основні напрями технологічного забезпечення входження України в світовий економічний простір.

Раскрыто взаимодействие процессов глобализации и регионализации и их влияние на социально-экономическое развитие Украины и других государств. Определено место технологической подсистемы отечественного хозяйства и основные направления технологического обеспечения вхождения Украины в мировое экономическое пространство.

The interaction of globalization and regionalization processes is disclosed and their effect on the social and economic development of Ukraine and other countries is revealed. The place of technological subsystem of domestic economy and the major directions of technological security of entrance to the world economic space are defined.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки України характеризується наявністю двох могутніх процесів - посилення глобалізації економіки і її регіоналізації в системі міжрегіональних ринкових відносин. Глобалізація економіки проявляється завдяки ринку, який стирає межі між країнами, а регіоналізація розвивається завдяки децентралізації господарювання як особливого типу управління економічними відносинами. На наднаціональному рівні регіоналізація виявляє себе як для захисту інтересів певного регіону від руйнівної дії глобальних процесів, так і для задоволення глобальних інтересів. Регіоналізація, яка враховує інтереси регіонів, надає можливості більш ефективного використання природного, виробничого, наукового та людського

реальному потенціалу певного регіону, дозволяє йому більш ефективно інтегруватися в світові процеси та зменшує негативні наслідки глобалізації.

Аналіз останніх досліджень. Отже, глобалізація та регіоналізація є закономірним чинником розвитку сучасної економіки і виступає об'єктом підвищеної уваги науковців. Про це свідчать праці таких вітчизняних науковців, як: В.М. Лукашевича, В.М. Ткаченка, М.О. Шевельова, Д.Г. Лукьяненка, С.І. Соколенка, Б.М. Данилишина, Л.Г. Чернюка, О.Г. Білоруса та багатьох інших. Одним із важливих напрямів цих досліджень є розкриття сутності технологічних аспектів якості життя в контексті діалектики процесів глобалізації та регіоналізації в сучасних ринкових умовах.

Результати досліджень. Закономірність глобалізації та регіоналізації сучасної економіки відображає дійсність розвитку економічних відносин. Разом з тим, ці процеси супроводжуються значними негативними наслідками для цивілізації в цілому та окремих держав та регіонів, які необхідно враховувати при формуванні умов

подальшого розвитку України та її регіонів. Про велику складність розвитку національної економіки в умовах дії закономірності глобалізації свідчить світовий досвід, який має повчальне значення для України при розробці власної політики світогосподарських відносин [4].

Внаслідок процесів глобалізації посилюється транснаціоналізація економіки, формується завчасно заданий поділ праці, територіальна структура економіки. Зміни в центрах економічного розвитку породжують відповідні явища в менш розвинутих країнах і засвідчують наявність значної диференціації країн за рівнем економічного розвитку і життя населення. Зростають регіональні диспропорції у виробництві та рівні життя людей, слабшають механізми самозахисту окремих найбільш бідних країн і регіонів, послаблюється ефективність антикризових заходів у цих країнах під час світових економічних криз. Видозмінюється роль факторів у територіальному поділі праці. Незважаючи на зазначені труднощі, що супроводжують процеси глобалізації, входження країн у світовий простір є об'єктивним етапом еволюції сучасних суспільних відносин, і розвиток цих процесів в своїй основі є прогресивним [4].

Україна, як і інші країни, також включена в світовий процес глобалізації, що з одного боку породжує надзвичайно гострі проблеми, з іншого - надає можливості відродження та подальшого розвитку. Наша держава вже має певні конкурентні переваги у світогосподарській системі і тому може брати участь у глобальних економічних процесах. Це стосується, зокрема, її унікального в світі природно-ресурсного потенціалу, який суттєво доповнюється існуючим виробничим, людським та науково-технічним потенціалом. Значна роль України у світогосподарських відносинах як транзитної держави. В Україні склалися унікальні виробничі комплекси, насамперед металургійній, машинобудівній та хімічній. Міжнародне економічне і соціальне значення має особливий рекреаційний комплекс у складі Поліського, Карпатського та Азово-Чорноморського підкомплексів. Великий регіон України – Лісостепова і Степова зони - мають унікальні світового значення агрокліматичні передумови та земельні ресурси агропромислового комплексу. Тут можуть вироблятися продукти харчування, які забезпечуватимуть продовольством населення багатьох країн. Важливо своєчасно і сповна скористатися цим, щоб не втратити нинішні конкурентні переваги [3, с. 20].

В цьому контексті особливу увагу привертає стан і перспективи розвитку технологічної підсистеми вітчизняного господарства, яка безпосередньо і формує конкурентні переваги України на світовому ринку та створює умови забезпечення відповідного рівня якості життя в державі. В зв'язку з цим, основними завданнями технологічного забезпечення як процесу глобалізації, так і економічної безпеки України та її регіонів виступають: формування інформаційного характеру технологій; наукоємність матеріального виробництва; створення ресурсозберігаючих, безвідходних та екологічно чистого типу технологій; забезпечення біотехнологічності виробництва, тобто застосування технологій, які ґрунтуються на природних процесах [2, с. 30].

Висновки та пропозиції. Ефективність міжнародного економічного співробітництва України значною мірою залежить від своєчасного визначення місця і ролі конкретних господарських комплексів у світовій технологічній революції. Це обумовлене тим, що саме вона визначатиме структуру і напрями розвитку світової

економіки у перспективі.

Список використаних джерел

1. *Ивакин А.А.* Диалектическая философия. – Одесса: Юридическая литература, 2003. – 352 с.
2. *Лукашевич В.М.* Глобалістика: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене та виправлене. – Львів: «Новий Світ-2000», 2007. – 440 с.
3. Соціально-економічні системи продуктивних сил регіонів України. / [Дорогунцов С.І., Чернюк Л.Г., Борщевський П.П., Данилишин Б.М., Фащевський М.І.] – К.: Нічлава, 2002. – 690 с.
4. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. д-ра екон. наук, проф. *Д.Г. Лук'яненка*. – К.: КНЕУ, 2001.-538 с.